

# השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פד.

עין משפט  
נר מצוה

1 א מיי פ"ח מהלכות  
כלים הלכה 3 ודלא  
כ"י ודלא כ"ל:

## תורה אור השלם

- 1 ויאמר זבח וצלקמע  
קום אתה ופגע בנו פי  
כאיש גבורתו ויבק  
גדעון וירג את זבח  
ואת צלקמע ויבק את  
השחרים אשר בצוארי  
גמליהם: שופטים ח כא  
2 אל תען פסיל באולתו  
פן תשוה לו גם אתה:  
משלי כו ד  
3 בן פרת יוסף בן פרת  
עלי עין גנות צעדה עלי  
שור: בראשית מט כב  
4 המלאך הגאל אתי  
מכל רע יברך את  
הערים ויקרא בהם שמי  
ושם אבתי אברהם  
ויצחק ויגו לרב בקרב  
הארץ: בראשית מח טו  
5 עובד יחמיק אני אחיה  
ואלמנתך עלי תבטחו:  
ירמיהו מט א

## לעו רש"י

אשפ"ד [אשפ"ד].  
חני ציד.  
פלג"א. חרמש.  
דקינ"ו [יקינ"ו]. ט. מחמם  
מחכת מחדש (מצרף).

**אמר רבי יוחנן איבריה דרבי ישמעאל ב'.** אלו דברים נכתבו  
שלא להוליל לנו על בני אדם שהם כן: **אמר ר' יוחנן**  
**אנא אשתירי משפירי ירושלים.** רבי יוחנן אמר חורבן הרבה היה  
אלא כלומר אשתיירי ממשפחתם ולפי שהזכיר רבי יוחנן שהיה

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משונה משאר בני אדם כדבר אחד  
הזכיר גם שהיה משונה ציופי:  
**יתבי אשערי טבילה.** והא דלמרי'  
צערבי פסמים (פסמים 77  
ק"ה). האי מלן דפגע באתתא בעינן  
דסקלת מטבילת מנזה אחות ליה  
רוח זנונים היינו כשפוגע בה אצל  
רבי יוחנן שהיה יושב שם כצבע אין  
זו פגיעה אי נמי התם שפוגע  
כשעולה צעודה ערומה מן הנהר:  
**אי הדרת בך ב'.** מכלן אמר ר"ת  
ד"ל מתחלה ידע הרבה א' אלא

שפרק עול תורה ועשה עם הארץ  
ועסק בלסקיות מדקאמר אי הדת  
צך משמע להיות כבתולה ולא תפרוק  
עול תורה מעליך וקאמר נמי מאי  
אהנית לי התם קרו לי רבי כלומר  
מעיקרא נמי הוה קרו לי רבי אלא  
ששכחתי ומה שפי' צקונט' ר' היינו רבן  
של לסקים אין נראה אע"ג דלשכתן  
במס' ע"ז (פ"ד 77) מ"ט קרו לך רבי רבן  
של טרסיים אני והיינו דלמרי' צפ' כל  
כתבי (שבת 77 ק"ט): א"ל ר"ל לרבי  
יהודה נשיאה כך מקובלני מאבותי  
ואמרי לה מאבותיך כל עיר שאין בה  
מינוקות של בית רבן כו' משמע שקודם  
שלימדו רבי יוחנן נמכת דלסקה  
**אי הדרת בך.** לקמן נומכת דלסקה  
דקאמר אמאי אחמיה וקא צביא  
קמיה ולא חש לשמא יאמרו כשציל  
זו חזר זה כדמיש לקמן (דף פה):  
**הסבין והפגיון מאימתי מקבלין**  
**טומאה.** הקשה ר"ת דמתן  
במס' כלים פרק י"ד ה' הסיף והסכין  
מאימתי מקבילים טומאה הסיף  
משישופנו והסכין משישחונה והיינו  
דלא כרבי יוחנן ודלא כר"ל ונראה  
דהיא מתני' כשהעלו חלודה וצא  
לתקן דתניא במוספת' סוף וסכין  
שהעלו חלודה טהורין שפן והשחין  
(מקבלין טומאה) אצל מתחלתם  
הו גמר ידיהו דמפרש בשמעמין  
ונראה דשפן קאי אסיף והשחין  
קאי אסכין אע"ג דקמני לשון רבים  
והו השתא תוספתא כמו המשנה:  
שמן

**כי האי מעשה לידים.** מינהו המלך לתפוס גנבים ולקטים: לגני  
**הדיני פנים אל פנים:** בקרא דמורי. למד בקר: צניינהו. זין  
שניהן מתחת כריסן מתוך שכריסן גדול: **מטרוניסא.** שרית  
נכרית: **אינס שלס.** שאינס יכולין להקק לנשומים: **שלאן גדול**

כי האי מעשה לידיה פגע ביה אליהו אמר ליה  
עד מתי אתה מוכר עמו של אלהינו להריגה  
אמר ליה מאי אעביד הרמנא דמלכא הוא אמר  
ליה אבוך ערק לאסיא את ערוק ללודקיא כי  
הוה מקלעי ר' ישמעאל ברבי יוסי ור' אלעזר  
בר' שמעון בהדי הדרי הוה עייל בקרא דתורי  
בינייהו ולא הוה נגעה בהו אמרה להו ההיא  
מטרוניתא בניכם אינס שלכם אמרו לה שלחן  
גדול משלנו כל שכנ איכא דאמרי הכי אמרו  
לה יכי כאיש גבורתו איכא דאמרי הכי אמרו  
לה אהבה דוחקת את הבשר ולמה להו  
לאהדורי לה והא כתיב אל תען כסיל כאולתו  
שלא להוציא לעז על בניהם א"ר יוחנן איבריה  
דר' ישמעאל [בר' יוסי] כחמת בת תשע קבין  
אמר רב פפא איבריה דרבי יוחנן כחמת בת  
חמשת קבין ואמרי לה בת שלשת קבין דרב  
פפא גופיה כי דקורי דהרפנאי אמר רבי יוחנן  
אנא אישתיירי משפירי ירושלים האי מאן  
דבעי מחזי שופריה דרבי יוחנן גייתי כסא  
דכספא מבי סלקי וגמלייה פריצדיא דרומנא  
סומקא ונהדר ליה כלילא דוורדא סומקא  
לפומיה ונותביה בין שמשא לטולא ההוא  
זהרורי מעין שופריה דר' יוחנן איני והואמר  
מר שופריה דרב כהנא מעין שופריה דרבי  
אבהו שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב  
אבינו שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה  
דאדם הראשון ואילו ר' יוחנן לא קא חשיב ליה  
שאני ר' יוחנן דהדרת פנים לא הויה ליה א'  
יוחנן הוה אזיל ויתבי אשערי טבילה אמר כי  
סלקן בנות ישראל מטבילת מצוה לפגועו כי  
כי היכי דלהו להו בני שפירי כוורת גמירי  
אורייתא כוורת אמרו ליה רבנן לא מסתפי מר  
מעניא בישא אמר להו אנא מורעא דיוסף  
קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב  
בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר ר' אבהו  
אל תקרי עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי בר חנינא  
אמר מהכא וידיגו לרוב בקרב הארץ מה

משלנו: **כי כאיש גבורתו.** אבר  
תשמיש. לשון אחר שלהן גדול תאזה  
של אשה מרובה משל אדם כ"ש.  
שתאזתה מרובה ואינס מוקקין להן.  
ונצטלות לאחרי: **האזה דוחקת**  
**אז הכשה.** ומתוך שתאזתה מרובה  
על תאזתינו כשר שנינו נחמק: כי  
**דקורי דהרפנאי.** סליס שעושין  
בהרפנאי א': **אישתיירי.** נותרתי:  
**סופרי.** זיהרורי תארו וקירון [עור]  
פניו: **מזי סילקי.** כשויאל מצית  
האזמן שהול להוב ממראה להב  
האש: **זי סילקי.** צעלותו מן האש:  
**פלידי.** גרעינין: **ונהדר ליה כלילא.**  
יסובצנהו שפה לפיו סביב של ורד  
**ארוס:** וזיהרורי. דפקי מנייה על פני  
הארץ: **מעין.** ולא הכל: **הדס פנים.**  
וקן: **עולי עין.** עולין למעלה מן העין  
והוא מלמטה שהיא אינה יכולה  
לשלוט בהן: **חזייה ריש לקיש.** שהיה  
לסקים: **שוור.** קפך: **אמר ליה.** ר'  
יוחנן: **חילך לאורייתא.** כמה כותך  
יפה לטבול עול תורה: **שופר.**  
יופיין: **לנשי.** ראו לנשים: **ולא מלי.**  
לקפון כדלשונה דמשקבל עליו עול  
תורה טעם כח: **הסיף והסכין.**  
משנה היא במס' [כלים] (פ"ד מ"ה):  
**הפגיון.** אשפ"ד: **ומגל יד ומגל**  
**קזי.** פלג"א צלע"ו: **משיטרפס.**  
דקינ"ו צלע"ו: **ליסעאה בליסעוטיסה**  
**ידע.** לפי שהיית לסקים אתה בקי  
בזאת כלי אומנות לסקיות: ר' קרו  
לי רבן של לסקים וראש להן הייתי:  
**אסאי אחסיה.** דרבי יוחנן אשמו  
דריש לקיש: **וקא צביא קמיה.** דר'  
יוחנן להתפלל על צעלה: **עוצה**  
**יסומך אני אחיה ואלמנתוך עלי**  
**כצטנו.** פסוק הוא צירמיה: **מלעטר.**  
מתחרט על שהמיתו שלא היה מוצא  
תלמיד ומיק כמותו: **דשף דעסיה.**  
נעקרה ממנו דעמו ונשתטה:  
ואפילו

(א) צ"ב צ"ג (ב) צ"ב צ"ג (ג) צ"ב צ"ג  
ע"ש, א) צ"ב צ"ג (ד) צ"ב צ"ג  
טובה לו: צ"ב ק"ח:  
(ז) ועי' פ"ש"י בשבת קכ.  
ומס' חולין ד. ד"ה  
דקוריא, (ח) ועי' חוסי'  
יבמות ג. ד"ה אלא גברא  
וכי ומס' עירובין סה:  
ד"ה ר"ל, ו) (מ"ה),  
(ו) [כלים פ"ג ד"מ],  
(ח) [חורו לטומאתן  
הראשונה כלל וכן אמת  
במוספ'].

## מוסף רש"י

כי דקורי דהרפנאי.  
במדין של הפעיל (שבת  
קכ.). ר' יוחנן הוה אזיל  
ויתבי ב'. ר' יוחנן ארס  
יפה תואר היה דלמרי'ן  
שופריה דר' אבהו מעין  
שופריה וכו' (ברכות ב'  
ז"ב). עולי עין. סולקין  
מן העין. שאינה שולטת בהן  
(שם) א': עליון על העין  
ולא העין עלה בהן (שם נה)  
ובע"ז טוטה לו: ורשב"ס  
ב"ב ק"ח).

דגים שבים מים מכסים אותם ואין העין שולטת בהן ואין  
העין שולטת בהן יומא חד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש  
ושוור לירדנא אבתריה אמר ליה חילך לאורייתא אמר ליה שופרך לנשי א' אי  
הדרת בך יחיבנא לך אחותי דשפירא מינאי קביל עליה בעי למהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר אקרייה ואתגיה  
ושווייה גברא רבא יומא חד הוה מפלגי כי מדרשא א' הסיף והסכין והפגיון והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי  
מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן ומאימתי גמר מלאכתן רבי יוחנן אמר משיצרפם בכבשן ריש לקיש אמר  
משיצחצחון במים א"ל לסטאה בלסמיותיה ידע אמר ליה ומאי אהנת לי התם רבי קרו לי הכא רבי קרו לי אמר  
ליה אהנאי לך דאקרבינך תחת כנפי השכינה חלש דעתיה דרבי יוחנן חלש ריש לקיש אתאי אחתיה  
קא צביא אמרה ליה עשה בשביל בני אמר לה עזובה יתומיך אני אחיה עשה בשביל אלמנותי אמר לה  
ואלמנותיך עלי תבטחו נח נפשיה דר' שמעון בן לקיש והוה קא מצטער ר' יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן  
ליזיל ליתביה לדעתיה נזייל רבי אלעזר בן פורת דמחדרין שמעתתיה אול יתיב קמיה כל מילתא דהוה אמר  
רבי יוחנן אמר ליה תניא דמסייעא לך אמר את כבר לקישא בר לקישא כי הוה אמינא מילתא הוה מקשי  
לי עשרין וארבע קושייתא ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פרוקי וממילא רווחא שמעתא ואת אמרת  
תניא דמסייע לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר היכא  
את בר לקישא היכא את בר לקישא והוה קא צוח עד דשף דעתיה [מיניה] בעו רבנן רחמי עליה ונת נפשיה  
ואפילו